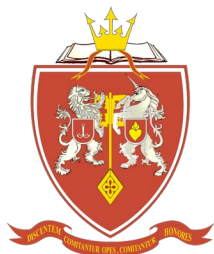

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник голови
Приймальної комісії академії

Ю. Крутій

«30» березня 2020 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування у формі співбесіди

з української мови та літератури

для вступу на навчання на ступінь вищої освіти бакалавра

на базі повної загальної середньої освіти

Схвалено на засіданні
Приймальної комісії Академії
Протокол №9 від «10» березня 2020 р.

ОДЕСА – 2020

УКРАЇНСЬКА МОВА

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови.

Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді та м'які, дзвінкі та глухі.

Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*.

Склад. Наголос, наголошені та ненаголошені голосні.

Спрощення в групах приголосних. Уподібнення приголосних звуків.

Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова.

Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова.

Омоніми. Синоніми. Антоніми.

Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов.

Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни.

Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми).

Нейтральна й емоційно забарвлена лексика.

Поняття про стійкі сполуки слів і вирази: фразеологізми, приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу.

Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Іменники власні та загальні, істоти й неістоти.

Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду.

Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини.

Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Буква *-а(-я)*, *-у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший.

Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Повні й короткі форми якісних прикметників. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Розряди числівників за значенням: кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові.

Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) *один, одна;*
- 2) *два, три, чотири;*
- 3) *від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;*
- 4) *сорок, дев'яносто, сто;*
- 5) *двісті — дев'ятсот;*
- 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд;*
- 7) *збірні;*
- 8) *дробові.*

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Особливості правопису числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані (дієслова теперішнього, майбутнього й минулого часів), відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*).

Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Творення видових форм.

Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній.

Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів.

Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу).

Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу.

Відмінювання дієприкметників.

Дієприкметниковий зворот.

Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення.

Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Розряди прислівників за значенням: місця, часу, причини, мети, способу дії, міри і ступеня, ознаки.

Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні

прислівників вищого ступеня. Написання разом, окремо і через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Прийменник як службова частина мови.

Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені.

Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови.

Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, розділові, протиставні) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові).

Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості складні, складені).

Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови.

Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Правопис часток.

Синтаксис

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.

Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні.

Види речень у сучасній українській мові за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю чи відсутністю членів речення (повні й неповні); за будовою (прості й складні); за наявністю чи відсутністю додаткових засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, відокремлених членів речення, звертань).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення.

Додаток.

Типи обставин за значенням.

Способи вираження означень, додатків, обставин.

Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів у односкладних реченнях.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.

Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені.

Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення.

Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки — непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація й сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні.

Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові).

Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата.

Стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції.

Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами *ь, я, ю, є, і*; сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа.

Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження.

Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови. Правопис префіксів та суфіксів. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови).

Пунктуація

Розділові знаки в кінці речення.

Розділові знаки в простому й складному реченнях.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Усна народна творчість

Загальна характеристика родинно-побутових, соціально-побутових пісень, балад, дум тощо. Історичні пісні «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль».

Балада «Ой летіла стріла». «Дума про Марусю Богуславку».

Пісні Марусі Чурай «Віють вітри», «За світ встали козаченьки».

Давня українська література

«Слово про похід Ігорів».

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги).

Григорій Сковорода. Збірка «Сад божественних пісень» («Всякому городу...»), збірка «Байки харківські» («Бджола і Шершень»), «De libertate». Афоризми.

Література кінця XVIII – початку XX ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Григорій Квітка-Основ'яненко. «Маруся».

Тарас Шевченко. «Катерина», «Гайдамаки», «Сон» (комедія), «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Заповіт», «До Основ'яненка», «Мені однаково».

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я».

Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля».

Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні?», «Мойсей».

Ольга Кобилянська. «Земля».

Леся Українка. «Contra spem spero», «Лісова пісня».

Михайло Коцюбинський. «Intermezzo», «Тіні забутих предків».

Микола Вороний. «Блакитна Панна».

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...».

Література XX ст.

Творчість українських поетів 20-х років XX ст.

Павло Тичина. «О панно Інно», «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...».

Максим Рильський. «Молюсь і вірю...».

Микола Зеров «Київ – традиція».

Володимир Сосюра. «Любіть Україну».

Юрій Яновський. «Дитинство».

Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».

Микола Куліш. «Мина Мазайло».

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».

Валер'ян Підмогильний. «Місто».

Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».

Олександр Довженко. «Зачарована Десна», «Україна в огні».

Андрій Малишко. «Пісня про рушник».

Олесь Гончар. «Залізний острів».

Творчість українських поетів 60-80-х років XX ст.

Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».

Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О земле втрачена, явися!...».

Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина...», «Задивляюсь у твої зіниці».

Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Маруся Чурай», «Українське альфреско».

Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови».

Євген Маланюк. Збірка «Стилєт чи стилос?».

Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції.

Постмодернізм як один з літературних напрямків мистецтва 90-х років, його риси.

Сучасні часописи та альманахи.

Теорія літератури

Фольклорні жанри: міфи, казки, перекази, легенди, пісні.

Літературні роди та жанри. Ліричні твори (елегія, ідилія, медитативна лірика, вірш, романс). Епічні твори. Малі прозові жанри (новела, оповідання, нарис, есе). Середні прозові жанри (повість, кіноповість). Великі прозові жанри (роман, епопея). Драма (комедія, драма, трагедія, трагікомедія). Ліро-епічні твори (балада, поема, роман у віршах).

Особливості композиції літературного твору. Сюжет: експозиція, зав'язка, кульмінація, розв'язка. Тема твору. Лейтмотив, міфологема, ремінісценція, авторемінісценція, алюзія.

Особливості римування. Форми римування (перехресне, парне, оповите). Види римування: двовірш, тривірш, катрен, терцина, сонет.

Поетичний синтаксис (інверсія, анафора, епіфора, антитеза, риторичне звертання, риторичне запитання).

Тропи (епітет, порівняння, метафора, персоніфікація, алегорія, метонімія, синекдоха, гіпербола, літота).

Інші засоби виразності (ідіюми, оксиморон, тавтологія, символ). Засоби комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм, гротеск).

Голова предметної екзаменаційної комісії

Чаєнкова О.К.